

Protocol y Gyllideb

Mae proses gosod y gyllideb ar gyfer yr ychydig flynyddoedd nesaf yn mynd i fod yn fwy cymhleth ac yn anoddach i Aelodau gyrraedd consensws.

Mae hyn yn debyg o olygu y bydd cynigion a gyflwynir i'w hystyried gan y Cyngor yn gallu bod yn gynigion y bydd rhai Aelodau'n teimlo na allant eu cefnogi heb newidiadau.

Mae angen ystyried y ffordd orau i fodloni hawliau cyfreithiol Aelodau i geisio gwneud newidiadau i gynigion.

Mae Rheolau Sefydlog y Cyngor yn galluogi Aelod i symud newid heb rybudd ymlaen llaw fel a ganlyn:

Mae'n rhaid i newid i gynnig fod yn berthnasol i'r cynnig a bydd naill ai i:

- (i) gyfeirio'r mater i gorff neu unigolyn perthnasol i'w ystyried neu ei ailystyried;
- (ii) adael geiriau allan;
- (iii) adael geiriau allan a chynnwys neu ychwanegu rhai eraill; neu
- (iv) gynnwys neu ychwanegu geiriau,

cyn belled â bod effaith (ii) i (iv) ddim yn negyddu'r cynnig.

Er bod yn rhaid i Aelodau allu cyflwyno newidiadau, yr anhawster gyda chynigion i'r gyllideb yw bod yn rhaid cymeradwyo cyllideb gyfreithiol ym mis Chwefror. Ni ellir oedi na'i ohirio.

Bydd unrhyw gynnig i dynnu neu leihau un o'r cynigion yn golygu y bydd yn rhaid cyflwyno arbediad neu becyn o arbedion eraill yn ei le er mwyn cyflawni'r un canlyniad cyffredinol.

Bydd pob un o'r cynigion a argymhellir i'r Cyngor wedi eu prisio'n llawn ac yn destun asesiad effaith trwyadl. Yn anochel ni fydd effaith cynigion eraill a gyflwynir mewn cyfarfod o'r Cyngor yn gallu cael eu hasesu ar y carn, ac ni fydd yna ddigon o amser i swyddogion cyllid gadarnhau y bydd y dewisiadau eraill yn cyflawni'r lefel angenrheidiol o arbediad.

Yn yr amgylchiadau hyn, efallai na fydd Aelodau'n hyderus yn cymeradwyo cynigion eraill, ac mewn rhai sefyllfaoedd, efallai y bydd yn rhaid i swyddogion statudol gynghori Aelodau yn y cyfarfod na ddylent gymeradwyo'r dewis arall. Gall hyn olygu fel arall y bydd newidiadau dilys neu ddewisiadau eraill yn cael eu gorchfygu.

Felly, er budd y rhai sy'n dymuno cynnig newidiadau dylent roi digon o rybudd i swyddogion er mwyn gallu ystyried y cynigion hynny, eu prisio ac asesu eu heffaith. Yna bydd gan Aelodau yng nghyfarfod y Cyngor ddewisiadau dilys i'w hystyried.

Wrth gwrs, er mwyn i Aelodau allu ystyried y newid hwnnw'n iawn, os dymument gynnig unrhyw rai, byddant angen digon o rybudd o'r cynigion a gyflwynir iddynt yng nghyfarfod y Cyngor.

Yn y broses gyllideb bresennol mae Aelodau'n cael digon o rybudd. Bu cyfres o weithdai lle mae'r Aelodau wedi derbyn gwybodaeth fanwl ac wedi gallu gofyn cwestiynau i swyddogion ar eu cynigion. Ar ddiwedd pob gweithdy, gofynnwyd i'r Aelodau gadarnhau'r rhestr o eitemau maent yn fodlon pleidleisio arnynt yng nghyfarfod y Cyngor.

Mae hyn yn golygu y bydd gan Aelodau ddigon o amser o ddiwedd y gweithdai cyllideb nes cyhoeddi papurau'r Cyngor lle gallant geisio cyngor ar unrhyw beth arall y dymument ei gynnig. Gall Aelodau siarad gyda swyddogion yn unigol neu gallant wahodd swyddogion i gynghori eu grwpiau ar unrhyw gynigion y dymument eu harchwilio.

Bydd y Cabinet yn ystyried cynigion i'w hargymell i'r Cyngor yn ei gyfarfod ar 25 Tachwedd. Bydd y rhestr o gynigion y byddant yn eu hystyried yn cael ei chyhoeddi cyn y cyfarfod hwn. Bydd argymhellion y Cabinet yn cael eu hystyried gan y Cyngor ar 9 Rhagfyr.

Dylai unrhyw Aelod sy'n dymuno cynnig newid i unrhyw un o'r cynigion ac, o ganlyniad, wneud cynnig arall, gyflwyno eu newid a'u cynnig gydag eilydd, yn ysgrifenedig i'r Pennaeth Cyllid ac Asedau erbyn 25 Tachwedd fan bellaf fel y gall swyddogion brisio'r dewis arall a chynnal asesiad o'i effaith. Yna gall y newid a'r cynnig gael eu cynnwys gyda'r papurau ar gyfer y Cyngor ar 9 Rhagfyr.

Bydd yna weithdy cyllideb arall ym mis Rhagfyr gyda chynigion pellach yn cael eu hystyried gan y Cabinet ar 13 Ionawr i'w hargymell i'r Cyngor ar 3 Chwefror.

Bydd yr un drefn ar gyfer newidiadau a chynnig dewis arall yn berthnasol.

Dylai aelodau sy'n dymuno cynnig dewis arall wneud hynny trwy anfon eu cynnig yn ysgrifenedig gydag eilydd, i'r Pennaeth Cyllid ac Asedau erbyn 20 Ionawr fan bellaf er mwyn ei brisio, asesu ei effaith a'i gynnwys gyda'r papurau ar gyfer y Cyngor ar 3 Chwefror.